

The logo features the word "Nuorten" in a black, elegant script font, with the final "n" highlighted in red. Below it, the word "KESKUS" is written in a clean, black, uppercase sans-serif font. A thin horizontal line separates the two words.

Nuorten K E S K U S

Nuori kuuluu – Nuoret kuuluvat
Nuorten Keskuksen toimintastrategia 2015

Nuori kuuluu – Nuoret kuuluvat

Nuorten Keskuksen toimintastrategia 2015

Nuorten Keskuksen hallitus päätti maaliskuussa 2008 pitämässään kokouksessa laatia järjestölle uuden, vuoteen 2015 ulottuvan toimintastrategian. Strategia ohjaa järjestön työtä sen kehittäessä ja palvellessa seurakunnissa toteutettavaa rippikoulu-, nuoriso- ja erityisnuorisotyötä sekä nuorten aikuisten parissa tehtävää työtä. Edellä mainittuun palvelutehtävään kuuluu myös se nuorisotoiminta, johon nuoret ja nuoret aikuiset osallistuvat ja jota he toteuttavat järjestössä. Strategia on samansuuntainen Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategian ”Meidän kirkko” kanssa. Lisäksi strategian taustalla vaikuttaa Matti Vanhasen II hallituksen laatima Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2007-2011.

Toimintastrategiaa valmisteltiin yhteistyössä Nuorten Keskuksen hallituksen ja työntekijöiden kesken syyskuusta 2008 maaliskuuhun 2009. Prosessin vetäjäksi kutsuttiin kansainvälisen työn johtaja Pauliina Arola.

Toimintastrategia suuntaa Nuorten Keskuksen työtä vahvistamaan edelleen panostaan nuorten kristillisen identiteetin vahvistamisessa ja jatkamaan sitä työtä, joka edistää nuorten oman äänen kuulumista kirkossa ja seurakunnissa. Työ nuorisodiakonian parissa uudistuu ja laajenee. Vapaaehtoistyön laajamittainen kehittäminen seurakunnissa tarjoaa työlle tärkeän näköalan. Tämän strategian myötä Nuorten Keskus ottaa vastaan kehittyvän roolin monikulttuuristuvan yhteiskunnan nuorisotyön kehittäjänä.

Strategiakaudella vahvistetaan entisestään Nuorten Keskuksen asiantuntijuutta, järjestön näkyvyyttä ja vaikuttamistoimintaa. Toiminnan rahoituspohja laajenee ja voimavarat kasvavat maltillisesti. Järjestön jäsenmäärä kasvaa.

Nuorten Keskuksen strategiassa kuvataan järjestön pitkän tähtäimen tavoitteita sekä niitä keinoja, joilla tavoitteisiin päästään.

Helsingissä maaliskuussa 2009

Petri Määttä
Nuorten Keskuksen puheenjohtaja

Eija Kallinen
Nuorten Keskuksen pääsihteeri

Sisällysluettelo

1 Muuttuva toimintaympäristö

2 Nuorten Keskuksen toiminnan perusta

3 Toiminta-ajatus

4 Visio

5 Arvot

6 Toiminnan vaikuttavuustavoitteet ja painopisteet vuoteen 2015

6.1 Nuorten kristillisen identiteetin vahvistaminen

6.2 Nuorten ääni kuuluu kirkossa ja yhteiskunnassa

6.3 Vapaaehtoistyön kehittäminen seurakuntien nuorisotyössä

6.4 Monikulttuurisen nuorisotyön taitojen kehittäminen

6.5 Nuorisodiakonian kehittäminen

7 Vaikuttamistavoitteet

8 Viestintä

9 Voimavarat

10 Seuranta ja oppiminen

1 MUUTTUVA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Nuoret Suomessa tänään ja tulevaisuuden haasteet

Suomalaiset nuoret kasvavat yhä nopeammin globalistuvaan ja monikulttuuriseen yhteiskuntaan. Nopea ja monipuolinen tiedonvälitys muuttaa edelleen sosiaalisia rakenteita; työtä ja sosiaalisia suhteita. Vaikka nuorten turvallisuudentunteeseen vaikuttavat monet kotimaiset ja globaalit ilmiöt, voivat suomalaiset nuoret hyvin ja osoittavat optimismia tulevaisuutensa suhteen. Kulttuuri korostaa valintoja, itseyttä ja vapautta. Vapaus-arvojen lisäksi nuoret etsivät keinoja osallistua, vaikka osallistumisen kanavat eivät olekaan perinteisimpiä. Hyvinvoinnin keskellä pieni ryhmä nuoria voi kuitenkin koko ajan entistä huonommin. Pahoinvointi näyttää myös moninaisemmin kuin ennen.

Suomessa on 15–29-vuotiaita noin 944 000, mikä on lähes 19 prosenttia koko väestöstä. Väestörakenteen muutos tulee olemaan lähivuosisikymmeninä Suomessa rajua. Työikäisen väestön määrä alkaa supistua vuoden 2010 jälkeen. Muutos ei ole kovin suuri vielä vuoteen 2015 tultaessa. Tilanne on kuitenkin toinen, kun asiaa tarkastellaan pidemmällä aikavälillä. Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan alle 15-vuotiaiden osuus tulee pysymään lähes samana aina vuoteen 2030 saakka (n. 17 %), mutta yli 65-vuotiaiden osuus nousee samana aikana neljännekseen väestöstä, kun se on nyt 16 prosenttia. Väestön ikääntymisessä on huomattavia alueellisia eroja. Uudellamaalla keskimääräinen nuorisoiäluokka kasvaa vuoteen 2012 mennessä noin 11 prosenttia, mutta esimerkiksi Etelä-Savossa ja Pohjois-Karjalassa se pienenee noin 10 prosenttia ja Kainuussa ja Lapissa reilut 10 prosenttia. Väestörakenteeseen vaikuttaa myös 2000-luvulla entisestään kiihtynyt muuttoliike maan sisällä. Nuoret aikuiset ovat innokkaimpia muuttajia. Myös maahanmuutto on aiempaa merkittävämpää – vuonna 2007 muutto Suomeen oli ensimmäistä kertaa itsenäisyyden aikana syntyvyyttä merkittävämpi väestönlisäyksen tekijä.

Valtaosalla suomalaisista nuorista elämä sujuu hyvin. Heillä on mahdollisuus enenevässä määrin tehdä omaa elämäänsä koskevia ratkaisuja. Nuorten hyvinvointi on nähtävissä mm. nuorten omissa arvioissa elämänlaadusta. Vuoden 2007 nuorisobarometri selvitti nuorten hyvinvointia pyytämällä vastaajia antamaan kouluarvosana neljästä kymmeneen tyytyväisyydelleen elämäänsä ja sen eri osa-alueisiin. Eri elämänalueista nuoret ovat kaikkein tyytyväisimpiä terveydentilaansa ja ihmissuhteisiinsa. Myös vapaa-aikaan, nykyiseen työhön ja koulutukseen ollaan suhteellisen tyytyväisiä, mutta taloudellisen tilanteen kohdalla tyytyväisyys on heikompaa. Nuorten elämälleen kokonaisuudessa antamien kouluarvosanojen keskiarvo on 8,5, enemmistö antaa elämälleen peräti kiitettävän.

Valtaosa Nuorisobarometri 2007:n kartoitukseen osallistuneista nuorista suhtautuu valoisasti niin omaan kuin oman ikäluokkansakin tulevaisuuteen. Enemmistö arvelee saavuttavansa työurallaan paremman aseman kuin vanhempansa. Useampi kuin neljä nuorta viidestä uskoo oman ikäluokkansa poliittisen aseman kehittyvän vähintään yhtä hyväksi kuin vanhemmilla ikäluokilla, taloudellisen aseman osalta näin uskoo lähes yhdeksän kymmenestä.

Vuoden 2008 Nuorisobarometri kiteyttää suomalaisten nuorten ajattelua siten, että nuoret ovat enemmän maaseutuhenkisiä kuin urbaaneita, arvoliberaalimpia kuin arvokonservatiiveja, enemmän yhteisöllisiä kuin yksilökeskeisiä ja enemmän globalisaatiomyönteisiä kuin globalisaatiokielteisiä. Nuoria pidetään yhteiskunnallisessa keskustelussa usein yksilökeskeisinä. Nuorisobarometrin mukaan nuoret itse kuvaavat omaa kokemustaan yhteisöllisyyden suuntaan.

Tutkimusprofessori Matti Rimpelä työryhmineen on kiinnittänyt huomiota ristiriitaan, joka ilmenee nuorten hyvinvointia kuvaavien tietojen ja muualta yhteiskunnasta, etenkin palvelujärjestelmästä, kertyvien viestien välillä. Vaikka nuorten hyvinvointi näyttää pysyvän ennallaan, nuorten parissa työskentelevät raportoivat kasvavasta huolesta. Rimpelä ryhmineen arvioi taustalta löytyvän polarisaation kasvun: huoli nousee pienestä, mutta yhä syvemmin huonosti voivasta joukkoa nuoria. Voidaankin todeta, että jo usean vuoden jatkunut kehitys ns. huono-osaisuuden syvenemisestä ja kasautumisesta samoille nuorille ei ole pystytty pysäyttämään. Kouluterveyskyselyn mukaan pahoinvointioireet sekä huonot terveystottumukset kasautuvat noin joka kuudennelle nuorelle.

Vuoden 2006 kouluterveyskyselyn mukaan yläluokkalaisten ja lukiolaisten elinolot ja terveystottumukset ovat kehittyneet parempaan suuntaan, mutta ei kuitenkaan itse terveys. Erityisesti tyttöjen masentuneisuus ja koulu-uupumus ovat yleisiä. Keskivaikkea tai vaikeaa masentuneisuutta koki 13 prosenttia yläluokkalaisista (tytöistä 18 prosenttia) ja joka kymmenes lukiolainen (lukiolaistytöistä 14 prosenttia). Koulu-uupumusta kokee 12 prosenttia yläluokkalaisista ja lukiolaisista. Myös yksinäisyys vaivaa nuoria. Tutkimuksen mukaan lähes puolet 15-21-vuotiaista nuorista kokee itsensä yksinäiseksi. Liian moni kärsii myös koulu-kiusaamisesta tai tuntee väkivallan uhkaa.

Nuorten elinolot vuosikirjassa 2006 esiin nostetaan nuorten hyvinvointi ja terveys sukupuolittuneena ilmiönä. Tutkimuksessa todetaan, että sen enempää terveysongelmat kuin muu huono-osaisuus eivät kasaudu yksiselitteisesti jommallekummalle sukupuolelle, vaan kullakin ulottuvuudella on yhtä lailla tyttövoittoisia kuin poikavoittoisia hyvinvoinnin vajeita. Tytöt raportoivat oireita ja terveysongelmia yleisemmin, mutta pojat kärsivät enemmän ylipainosta ja humalajuomisesta. Tosin alkoholin ja tupakan käytössä olleet sukupuolierot ovat tasoittumassa, kun tupakoivien ja juovien nuorten joukko on naisistunut tai pikemminkin tyttöistynyt 1990-luvulta asti. Ulkonäköpaineista kärsivät sekä tytöt että pojat.

Suomeen on kehittynyt koulutuspuudokkaiden joukko. Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelman mukaan maassamme kymmenet tuhannet nuoret jäävät koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle. Nuorten, jotka eivät ole peruskoulutuksen jälkeen jatkokoulutuksessa, työelämässä, asevelvollisuutta suorittamassa, eläkkeellä tai ulkomailla, osuus 15–24 vuotiaista oli 4,1 prosenttia, vuonna 2004 (noin 26 000 henkeä). Työministeriön tilastojen mukaan vuonna 2006 työttömiä nuoria työnhakijoita oli keskimäärin 26 500 henkeä ja nuoria, joilla työttömyys uhkaa pitkittyä yli kolme kuukautta oli kuukausittain noin 7 000. Myös nuorten asunnottomuus huolestuttaa. Lastensuojelussa huostaanottojen määrä on kasvussa. Perhesijoitusten sijaan tämä tarkoittaa useimmiten laitossijoitusta.

Nuorten pahoinvointia on tutkittu perinteisin huono-osaisuuden mittarein. On kuitenkin viitteitä sellaisesta pahoinvoinnista, jota ilmeisimmät huono-osaisuuden mittarit eivät kuvaa riittävästi. Jokelan ja Kauhajoen koulusurmat ovat herättäneet tutkimaan pahoinvoinnin äärimmäisiä muotoja. Pärjäämisvaatimukset ja paineet menestyä ja selvitä kovan kilpailun keskellä saattavat osaltaan vaikuttaa tällaisen pahoinvoinnin syntymiseen. Kun todellisuus tuntuu liian raskaalta saattaa tuntua turvallisemmalla asettua sen – ja kanssaihmiesten – yläpuolelle ja kääntymään inhimillisyyttä vastaan. Ilmiö koskettaa mitä ilmeisimmin pientä nuorten ryhmää, mutta äärimmäiset teot ja (ihmis)vihamielinen viestintä luovat epävarmuutta ja hämmennystä laajemminkin.

Enemmistö suomalaisista nuorista elää samassa perheessä biologisten vanhempiansa kanssa. Samaan aikaan perherakenteet ovat monipuolistumassa. Yksinhuoltajaperheissä elää noin kuudennes nuorista ja uusperheissä noin kymmenes. Myös samaa sukupuolta olevien vanhempien muodostamissa perheissä elää aiempaa useampia nuoria. Vaikka perheellä on edelleen nuorille tärkeä merkitys, on sosiaalisissa suhteissa huomattavissa postmodernin yhteiskunnan ajatuksia. Suhteet atomisoituvat. Suku, naapurusto, seurakunta tai suomalainen yhteiskunta eivät toimi samoin kiinnekohtina kuin ennen. Sosiaaliset tarpeet eivät ole muuttuneet, mutta esimerkiksi nuorten väliset ihmissuhteet ovat sosiaaliselta sitovuudeltaan tutkimusten mukaan löyhempiä. Suhteista irtaantuminen ja suhteiden vaihtuminen on aiempaa helpompaa.

Eräs nuorten elämää ratkaisevasti muuttava tekijä on informaatioteknologian kehittyminen ja tuleminen osaksi nuorten päivittäistä elämää. Kehitys jatkuu yhä kiihtyvällä nopeudella ennen kaikkea internet-palveluiden käytön osalta. Kun vuonna 2006 10–19-vuotiaat nuoret käyttivät viikoittain keskimäärin 100 minuuttia internetissä, ennustetaan ajan olevan vuonna 2012 jo 176 min. Vaikka internetin käyttö kasvaa kaikissa ikäluokissa, on se nopeinta nimenomaan alle 20-vuotiailla nuorilla. Internetin suurkuluttajanuoret, joita on 11 %, viettävät netissä yli kolme tuntia päivässä. Tyttöjen ja poikien netin käyttö on myös erilaista – tyttöjä vetävät puoleensa netin yhteisö sivustot ja poikien ajankäytöstä puolestaan erilaiset pelimaailmat.

Nuoret ovat internet-palveluiden käyttäjiä mutta myös sisällöntuottajia. Nopeimmin kasvavia internet-palveluita ovat media- ja kommunikaatio- / yhteisöpalvelut. Erilaiset nettiyhteisöt ovat tulleet jäädäkseen. Nettiyhteisöissä nuoret tukevat toisiaan niin hyvässä kuin pahassakin. Koulupihojen sosiaaliset ilmiöt – kiu-

saaminenkin – siirtyvät nettiin, jonka piha on maailmanlaajuinen. Sieltä löytyy hengenheimolaisia ja siellä jokainen voi tulla näkyväksi, jollekulle.

Monikulttuurisuus on tulevina vuosina todellisuutta yhä useammilla paikkakunnilla. Lapsi ja nuori politiikka kehittämisohjelmassa todetaan, että ”kun ei oteta huomioon kansalaisuuden muutosta, ulkomaalaistautaisen väestön määrä nousee vuoteen 2010 mennessä noin 160 000:een ja ulkomailla syntyneet huomioiden yli 200 000:een. Vuoteen 2025 mennessä ulkomailla syntyneiden määrä nousee näin yli 300 000:een eli 6 prosenttiin väestöstä.” Monikulttuuristuminen on suurissa kaupungeissa jo arkea ja voi olla esitettyä arviota suurempikin jo kasvavan työvoimatarpeen vuoksi.

Monikulttuurisessa ystäväjoukossa kasvaminen tulee olemaan myös eri ikäpolvia erottava kokemus. Suuri osa maamme lapsista ja nuorista on päiväkodissa ja koulussa, jossa he ovat tottuneet leikkimään ja opiskelemaan eri kulttuurisista taustoista tulevien ja erilaisia uskontoja edustavien lasten ja nuorten kanssa. Vanhemmilta ikäpolvilta tämä kokemus puuttuu. Maahanmuuttajanuorten näkökulmasta onnistunut kotoutumisprosessi on keskeinen asia. Maahanmuuttajanuorten turvaverkoista huolehtiminen ja etenkin perheettömien nuorten turvapaikanhakijoiden tarpeet ja tilanne ovat nuorisotyön erityisiä haasteita.

”Maailmanlaajuisesti on tunnistettavissa kaksi keskeistä toimintaympäristön muutostrendiä, jotka vaikuttavat suomalaiseen yhteiskuntaan. Ensinnäkin tavaroiden, pääomien, rahan, ihmisten, ideoiden, kulttuurien ja arvojen virta yli rajojen lisääntyy. Toiseksi maapallon eri osien keskinäinen riippuvuus lisää vuorovaikutusta ja yhteistyötä tuotannossa, taloudessa, viestinnässä ja ihmisten välisessä toiminnassa.” Näin kuvataan Kirkko 2015 strategiassa toimintaympäristön muutosta seuraavien vuosien aikana. Maailmanlaajuistessaan maailma muuttuu yhä keskinäisriippuvaisemmaksi. Ratkaisumme vaikuttavat hyvinvointiin muualla ja päinvastoin.

Gloaalien muutosten vaikutukset näkyvät yhä selvemmin myös suomalaisten nuorten jokapäiväisessä elämässä. Pitkälle tulevaisuuteen vaikuttaa erityisesti ilmastonmuutos. Hallitustenvälinen ilmastopaneeli (IPCC) julkaisi keväällä 2007 raportin, jonka mukaan ihminen on muuttamassa ilmastoa tavalla, joka vaarantaa maapallon elämää. Ilmastonmuutoksen vaikutukset ovat voimistuneet ja ne ovat hyvin yhdensuuntaisia. Raportin mukaan meillä on enää kymmenen vuotta aikaa ryhtyä todellisiin toimiin ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi.

Suomalaiset nuoret ja aikuiset ovat reagoineet ilmastopaneelin raporttiin pitämällä asiaa tärkeimpänä ihmisten elämään vaikuttavana asiana. Myös nuorisobarometri 2008 paljastaa, että energian riittävyys ja ilmastonmuutos ovat nuorissa suurinta epävarmuuden tunnetta herättäviä yhteiskunnallisia kysymyksiä. Vaikka näin onkin, on kansainvälisissä vertailuissa huomattu, että suomalaisnuorten huoli ympäristön tilasta on alhaisemmalla tasolla kuin nuorten muissa kehittyneissä maissa.

Nuoret ovat vanhempia sukupolvia kansainvälisempiä, myös vastuitaan miettiessään. Heistä monet verkottuvat entistä kansainvälisemmin ja miettivät kansainvälistä vastuutaan, myös tehdessään elämäntapavalintoja. Epävarmuuden tunnetta luovat tosin myös muut, kuin maailmanlaajuiset kysymykset. Suoraan omaan ja lähimmäisten selviytymiseen liittyvistä epävarmuustekijöistä suurimpia ovat kysymys omasta toimentulosta ja perheen turvallisuus ja hyvinvointi. Oman tulevaisuuden valoisuuteen jaksetaan kuitenkin uskoa. Maailman tulevaisuus sen sijaan huolestuttaa. Vain neljännes uskoo valoisaan tulevaisuuteen.

Nuorten kiinnostusta yhteisiä asioita, politiikkaa, kohtaa on selvitetty Nuorisobarometreissa jo yli vuosikymmenen ajan. 1990-luvulla nuorten kiinnostus politiikkaa kohtaan lisääntyi, mutta 2000-luvulla tämä kiinnostus on kääntynyt laskuun. Noin 40 prosenttia nuorista sanoo kuitenkin olevansa jonkin verran kiinnostuneita politiikasta. Vain vähän kiinnostuneita on lähes yhtä paljon ja niiden osuus, jotka eivät ole lainkaan kiinnostuneita on vuoden 2008 Nuorisobarometrin mukaan suurempi kuin koskaan aiemmin. Kiinnostuneiden osuus on pysynyt lähes ennallaan, mutta niiden joita politiikka ei kiinnosta lainkaan määrä on selvästi kasvanut. On selvää, että nuorisokulttuureissa on uusia yhteiskunnallisia juonteita, jotka eivät sovi hyvin yhteen suomalaisille perinteisen instituutiokeskeisen yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanssa. Siksi on vaikeaa tulkita mitä se, ettei politiikka juurikaan kiinnosta, tosiasiaa tarkoittaa. Huomionarvoista on, että vähiten koulutetut – ja ammatillisen koulutuksen saaneet – ovat vähiten kiinnostuneita politiikasta.

Vaikuttamiskanavien määrä on lisääntynyt ja vaikuttaminen osin helpottunut. Tästä esimerkkinä esim. nettiadressit. Lisäksi eri tahot ovat tehneet töitä erilaisten keinojen luomiseksi nuorten osallisuuden lisäämiseksi. Myös perinteisen politiikan suosio nuorten keskuudessa on kasvanut, vaikka se ei vielä juuri näykään äänestysaktiivisuudessa. Näyttää siltä, että ne jotka ovat kiinnostuneita osallistuvat moninaisten kanavien kautta, kun taas ne, jotka eivät osoita kiinnostusta syrjäytyvät myös uusista vaikuttamisen mahdollisuuksista. Osallistuminen kasautuu.

Nuoret seurakuntalaiset

Nuorten uskonnollisuus

Omaa elämää koskevien valinnanmahdollisuuksien kasvaessa, globalisaation edetessä ja monikulttuurisuuden lisääntyessä uskonto, arvot ja niihin liittyvät elämänvalinnat ovat nuorten elämässä ajankohtaisia asioita. Uskonnoista, arvoista ja kirkon tehtävästä sekä jäsenyydestä kirkossa käydään runsaasti julkista keskustelua. Kysymys omasta uskosta ja kirkosta on yhä ajankohtainen. Materialismin ja kuluttajuuden rinnalle on nousemassa aiempaan voimakkaammin myös henkinen ja hengellinen trendi. Perinteistä kristillisyyttä haastaa nuortenkin keskuudessa itse ”tuunattu” henkisyys. Rippikoululla on vahva asema suomalaisessa nuorisokulttuurissa.

Suomalaisten nuorten uskonnollisuutta kartoitettiin vuoden 2006 nuorisobarometrissä. Barometrin johdanto-osassa todetaan, että ”Vaikka kirkko ei barometrin mukaan olekaan nuorille erityisen tärkeä instituutio, huomattava osa nuorista kuitenkin pitää itseään uskonnollisena ja yli puolet uskoo Jumalaan jollain tavoin. Myös Pyhään Henkeen ja Jeesukseen uskotaan yleisesti – tosin myös maapallon ulkopuolisiin älyllisiin olenoihin ja selvännäkemiseen.”

Tutkimuksen mukaan valtaosa nuorista kuuluu evankelis-luterilaiseen kirkkoon, mutta heidän kirkossa käymisenä on vähäistä ja osallistuminen muuhun kirkon toimintaan vielä vähäisempää. Kuitenkin valtaosa nuorista uskoo kirkon kykyyn antaa päteviä vastauksia ihmisten ongelmiin ja hengellisiin tarpeisiin. Kirkon toiminnasta tärkeimpänä pidetään elämäntapaan liittyviä siirtymäriittejä, erityisesti hautaan siunaamista. Noin 40 prosenttia haastatelluista nuorista ilmoitti rukoilevansa säännöllisesti tai ainakin satunnaisesti, noin 30 prosenttia tiukan paikan tullen, mutta 30 prosenttia nuorista ei kyselyn mukaan rukoile koskaan. Nuoret aikuiset suunnittelevat antavansa omille lapsilleen uskontokasvatusta, jopa enemmän kuin ovat itse sitä omassa kodissaan saaneet.

Nuorisobarometri vahvisti tiedon, että lapsuudenkodin uskonnollisuudella on erittäin vahva yhteys nuorten omaan uskonnollisuuteen. Vanhempien iällä ja uskonnollisuudella oli puolestaan vahva yhteys. Mitä iäkäämpiä vanhemmat olivat, sitä suuremmalla todennäköisyydellä nuori koki kotinsa uskonnolliseksi. Lisäksi barometrissä kävi ilmi, että korkeasti koulutettujen äitien lapset kokivat lapsuudenkotinsa uskonnollisempina kuin matalammin koulutettujen äitien lapset. Isän koulutustaustalla tällaista yhteyttä ei ollut.

Seurakunta tai kirkko on valtaosalle nuorille toimituspalveluja ja uskonnollista erityisosaamista tarjoava instituutio. Seurakunta ei muodostu kuin pienelle osalle nuoria yhteisöksi, jossa häntä tarvitaan ja jonka hän kokee itselleen keskeisenä yhteisönä. Näyttäisi, että myös rippikoulu ja isokoulutus jäävät useimpien nuorten kokemusmaailmaan sinänsä positiivisina elämyksinä, mutta he eivät miellä niitä samanlaisiksi seurakunnan toiminnaksi kuin muuta seurakuntaelämää. Siltaa rippikoulusta muuhun seurakuntatyöhön ei ole osattu rakentaa. Myöskään rippikoulu tai isokoulutus ei pysty muuttamaan pysyvästi nuoren uskonnollista käyttäytymistä.

Hengellinen tarjonta Suomessa on kasvanut ja monipuolistuu edelleen. Perinteisten kristillisten yhdyskuntien lisäksi itämaisestä ja esoteerisesta hengellisestä perinteestä ammentavien uskonnollisten yhteisöjen määrä on kasvanut. Myös maahanmuuttajien uskonnollisuus on monikulttuuristanut suomalaista uskonnollisuutta.

Nuoret seurakuntien toiminnassa

Seurakuntien työ nuorten parissa rakentuu kahdelle vahvalle työmuodolle: rippikoululle ja isoskoulutukselle. Kumpikin on säilyttänyt asemansa toisin kuin kaikki muut seurakuntien työmuodot, joiden osallistujamäärät ovat lähes poikkeuksetta laskussa. Jopa seurakuntatyön vahvuutena pidettyjen kirkollisten toimitusten määrä on laskenut. Mm. kirkollisten vihkimisten osuus on pudonnut vuodesta 1980 20 prosenttia.

Vuonna 2007 rippikoulun kävi yhteensä 59 900 nuorta ja aikuista, mikä vastaa 88,5 prosentin osuutta kaikista 15–vuotiaista. Suurin osa nuorista rippikoululaisista, yli 90 prosenttia, kävi leiririppikoulun. Pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna rippikoulun vahvaa asemaa saattaa muuttaa kastettujen lasten määrän laskeminen. Mikäli kastettujen lasten määrä laskee 2000-luvun trendillä, kastettujen osuus syntyneistä tulee vähenemään vuoteen 2030 mennessä peräti 18 prosenttiyksikköä.

Hyvin hoidetusta ja onnistuneesti kehitetystä rippikoulutyöstä kertoo Kati Niemelän pitkittäistutkimus rippikoulun merkityksestä ja vaikuttavuudesta. Tutkimuksen mukaan rippikoulu pitää yllä nuoren myönteistä suhdetta uskoon ja kirkkoon vielä vuosia rippikoulun jälkeen. Valtaosa nuorista suhtautuu rippikouluun myönteisesti viisi vuotta sen käymisen jälkeen. 20-vuotiaana joka toinen piti rippikoulua tärkeänä kokemuksena nuoruudessaan. Lähes yhdeksän kymmenestä haluaisi myös omien lastensa käyvän rippikoulun. Vaikka rippikoululla onkin vankka asema suomalaisessa nuorisokulttuurissa, on esimerkiksi pääkaupunki-seudulla jo alueita, joiden nuorista vain noin puolet ikäluokasta käy rippikoulun.

Rippikoulun laadulla on selvä vaikutus nuoren uskonnollisiin asenteisiin pitkään rippikoulun jälkeen. Viisi vuotta rippikoulun jälkeen rippikoulun laadun merkitys näkyi edelleen voimakkaasti. Parhaimmiksi arvioituissa rippikouluryhmissä asenteet muuttuivat rippikoulun aikana erittäin paljon myönteisemmiksi. Muutos myös säilyi, vaikka asenteet laimenivatkin viidessä vuodessa. Sen sijaan heikoimmin onnistuneiden rippikoulujen kielteiset kokemukset näyttävät korostuneen entisestään viiden vuoden aikana.

Rippikoulua on maassamme kehitetty määrätietoisesti vuosikymmenien ajan. Rippikoulu on ollut osa nuorisokulttuuria ja nuorisotyön ydin. Maahanmuuttajanuorten ja kastamattomien lasten määrän lisääntyessä joutuu rippikoulu instituutiona uuteen tilanteeseen. Vaikka rippikoululla on nyt vahva asema nuorten keskuudessa, niin ei ole välttämättä tulevana vuosina. Samaan aikaan, kun rippikoulun esiopetusta tai esirippikoulua kehitetään, joudutaan tekemään työtä, jotta seurakuntien valmius toteuttaa laadukkaita rippikouluja lisääntyisi entisestään.

Rippikoulun rinnalla myös isostoiminta on säilyttänyt vahvan asemansa seurakuntien nuorisotyössä. Isoskoulutukseen osallistui vuonna 2007 yli 27 000 nuorta, mikä vastaa noin 25 % ikäluokasta (isoskoulutuksessa mukana myös aiempien vuosien rippikoululaisia). Heistä yli 18 000 toimi isosena. Sen sijaan nuorten ryhmiin osallistuneiden nuorten määrä on pudonnut vuosituhannen alusta edelleen. Kun vuonna 2001 seurakunnan nuorten ryhmiin osallistui 8 prosenttia (noin 20 000) kaikista 15–18-vuotiaista nuorista, osallistui heitä vuonna 2007 enää 5,7 prosenttia (noin 15 200). Mikäli lasku jatkuu samansuuruisena, on isoskoulutus ainoa seurakuntien nuorisotyön ryhmätoiminnan muoto tultaessa 2020-luvun alkuun. Sen sijaan nuorten iltoihin ja vastaaviin osallistui vuosittain yhä lähes 500 000 nuorta. Lisäksi nuorisotyön ja rippikoulutyön järjestämiin erityistilaisuuksiin osallistuneita oli yli 1,1 miljoonaa henkeä.

Nuorten osallistuminen seurakuntien leiri- ja retkitoimintaan osallistuvien nuorten määrä on niin ikään laskenut vuodesta 2001. Vuonna 2006 seurakunnissa tehtiin liki 1400 noin kahden retkivuorokauden pituista, kotimaahan suuntautunutta retkeä. Osallistujia retkillä oli noin 30 000. Keskimäärin vähän yli kaksi päivää kestäneitä leirejä järjestettiin nuorille vuonna 2006 liki 1500. Osallistujia leireillä oli kaikkiaan 33 000. Vuonna 2001 leireille osallistui 45 000 nuorta ja retkille 36 000 nuorta.

Yhteen tuleminen tai yhdessä osallistuminen on ollut perinteisesti nuorisotyön vahvuus. Nuorten osallistuminen ja kokoontuminen on saanut uusien medioiden varsinkin internetin myötä uusia muotoja. Ehkä suurin haaste kristilliselle nuorisotyölle tulevana vuosina on läsnäolo uusissa medioissa. Tämä tarkoittaa työntekijöiden ja vapaaehtoisten taitojen ja tietojen lisäämistä ja kokonaan uuden toimintaympäristön tuleamista osaksi seurakuntatyötä.

Vapaaehtoisia ohjaajia työskenteli lapsi-, varhaisnuoriso- nuoriso- ja partiotyössä seurakunnissa kaikkiaan 23 250. Vapaaehtoisten määrä on laskenut viidessä vuodessa noin 10 prosenttiyksikköä. Nuorisotyö, kuten muukin seurakuntien toiminta, on edelleen työntekijävetoista vaikka kiinnostusta vapaaehtoisuuteen seurakunnissa on. Seurakuntien nuorisotyössä työskenteli vuonna 2006 kaikkiaan noin 1 400 henkilöä. Heistä naisia oli 63,5 ja miehiä 36,5 prosenttia. Kolme neljästä työntekijästä toimi vakituudessa työsuhteessa. Henkilöstön määrä kasvoi viidessä vuodessa noin 150 henkilöllä.

Uusi haaste seurakuntien nuorisotyölle on äänestysikärajan laskeminen 16:ta vuoteen seurakuntavaaleissa. Seuraavat seurakuntavaalit toteutetaan vuonna 2010, joten vuosina 2008 ja 2009 rippikouluun osallistuvat nuoret pääsevät ensimmäisinä alle 18-vuotiaina käyttämään äänioikeuttaan. Tämä on haaste sekä seurakuntien rippikulu- ja nuorisotyölle mutta ennen kaikkea itse vaalien toteuttamiselle. Seurakunnilla on mahdollisuus uudistaa seurakuntavaaleja nykyistä huomattavasti äänestäjäystävällisemmäksi samalla kun ne miettivät, kuinka luodaan keinoja saada internet-sukupolvi kiinnostumaan vaaleista ja äänestämään.

Seurakuntien nuorisotyötä tarkastellaan edellä ns. kokoontuvan nuorisotyön kautta. Yhä useammin nuori kohtaa seurakunnan myös muualla kuin seurakunnan omissa tiloissa. Vahva nuorisotyön alue on diakoninen nuorisotyö. Tähän kuuluu sekä erityisnuorisotyö että seurakuntien muut toimenpiteet, joilla autetaan eri tavoin vaikeassa elämäntilanteessa olevia nuoria. Nuorten pahoinvoinnin lisääntyessä kasvaa tarve kehittää myös tätä seurakuntien työn osa-aluetta.

Nuoret aikuiset seurakuntien toiminnassa

Seurakuntien ja kirkon tulevaisuudesta puhuttaessa on kestoaiheeksi noussut viime vuosina nuorten aikuisten kirkosta eroaminen. Tosin sittemmin on todettu, että nuoret aikuiset ovat myös aktiivisimpia kirkkoon liittyjiä. Vuonna 2008 kirkosta erosi kaikkiaan 52 203 seurakuntalaista, mikä on 1,1 prosenttia kirkon jäsenistä. Suurin eroava ryhmä oli nuoret aikuiset.

Kirkosta eroamisen taustalla on monenlaisia syitä. Yleisimmin kirkosta erotaan siksi, ettei kirkolla olevan henkilökohtaisesti riittävää merkitystä. Vasta tämän jälkeen tulee kirkollisverot ja pettymykset kirkon kannottoihin, toimintaan tai työntekijöihin.

Helsingin seurakuntayhtymä toteutti vuosina 2004—2006 laajan nuoriin aikuisiin kohdistuneen projektin, jossa tutkittiin monipuolisesti niitä syitä, jotka ovat saaneet nuoret aikuiset (ikäryhmä oli 20—39-vuotiaat) eroamaan kirkosta tai pysymään kirkon jäseninä. Tutkimuksesta nousi esiin uudentyyppinen henkisyys. Lasse Halme toteaa kirjan lopussa miettiessään niitä johtopäätöksiä, joita tutkimustuloksista tulisi tehdä, että ”Tekstit tuovat esille näkemyksen uskonnon metamorfoosista: uskonnon ulkoiset muodot ovat heikentyneet, mutta uskolla on toisenlainen merkitys ihmisen elämässä. Ihmiset kääntyvät sisäänpäin ja etsivät elämän tarkoitusta itsensä sisältä. Voidaan puhua massiivisesta subjektiivisuuden lisääntymisestä. Ihmiset ovat haluttomia sitoutumaan hierarkkisiin instituutioihin.”

Tutkimus nosti esiin myös muutoksen suhteessa instituutioihin. Lasse Halmeen sanoin ”nuoret aikuiset kokevat olevansa enemmän kristittyjä kuin luterilaisia. Kirkon jäsenyys ei ole heille samalla tavalla osa suomalaista elämänmuotoa kuin vanhemmilla ihmisillä. Tällä on suuri vaikutus kansankirkko-ajatuksen ja kirkon asemaan yhteiskunnassa. Kirkolliset optimistit voivat ripustautua siihen, että nuoret aikuiset ovat aina olleet vähemmän uskonnollisia, mutta kirkon jatkuvasti vähentynyt jäsenmäärä osoittaa, että mahdollinen myöhemmän iän uskonnollisuus ei löydä kotipesäänsä kirkon piiristä samassa määrin kuin aikaisemmin.” On selvää, että nuoria aikuisia on seurakunnissa monissa elämäntilanteissa ja monenlaisin odotuksin. 2000-luvulla seurakunnat ovat panostaneet työhönsä nuorten aikuisten keskuudessa entistä enemmän, myös perustamalla tähän työalueeseen paneutuvia virkoja. Parhaimmillaan seurakunnat osaavat tukea nuoria aikuisia heidän monimuotoisilla elämänpoluillaan; itsenäistymisessä, opinnoissa, perheen perustamisessa ja monissa elämän karikoissa. Vaikuttaa siltä, että aktiiviselle osallistumiselle seurakunnan kehittyviin työmuotoihin olisi tilausta.

Johtopäätöksiä

- Väestörakenne on muutoksessa. Jollain alueilla nuorten määrä vähenee selvästi. Työikäisen väestön vähentyessä kysymys huoltosuhteesta nousee esille uudella tavalla. On mahdollista, että maahanmuuttopolitiikkaa vauhditetaan mittavin toimin. Tämä tuo lisää uussuomalaisia myös seurakuntien nuorisotyön piiriin.
- Suuri osa nuorista suhtautuu omaan elämäänsä valoisasti ja voimavarakeskeisesti. Tätä kokemusta voidaan nuorisotyön kautta tukea. Nuorille ja nuorille aikuisille voidaan tarjota elämänhallintaa tukevia taitoja.
- Merkittävä osa nuorista on kiinnostunut yhteisistä asioista ja haluaa vaikuttaa tärkeäksi katsomiinsa kysymyksiin. Erityisesti maailmanlaajuiset ympäristökysymykset kiinnostavat. Nuorisotyö seurakunnissa voi tarjota paikan eettisyydelle ja nuoren seurakuntalaisen yhteiskunnalliselle kasvulle. Kokemus aidosta osallisuudesta ja osallistumisesta seurakunnassa voi kantaa pitkälle. Nuorilla on näkemystä kirkon toiminnan uudistamisesta. Tälle tulee olla kirkossa ja sen seurakunnissa tilaa.
- Osa nuorista voi koko ajan huonommin. Osattomuus ja osallistumattomuus kasautuvat. Pahoinvointiin ja huono-osaisuuteen liittyy perinteisesti näihin liitettyjä piirteitä, mutta on myös uudentyyppistä pahoinvointia joka näyttää kumpuavan yhä vaativamman ja vaikeammin hallittavan elämänympäristön haasteista. Näiden nuorten pahoinvointi ja heidän perheittensä tilanne on seurakuntien erityisnuorisotyön ja rippikoulutyön suuri haaste. Seurakunnilla on merkittäviä voimavaroja tukea nuorten mielenterveystyötä. Nämä voimavarat voidaan valjastaa yhteistyöhön muiden nuorten kasvuyhteisöjen, kuten koulujen ja oppilaitosten toimijoiden kanssa. Diakonisen nuorisotyön kehittäminen ja lisääminen on seurakuntien suuri haaste.
- Rippikoulun ja isoskoulutuksen uudistusta tulee jatkaa siten, että ne säilyttävät kiinnostavuutensa nuorisokulttuurissa. Näiden rinnalla on tarpeen kehittää sellaista kokoontuvaa nuorisotyötä, joka mahdollistaa laajan osallistumisen. Nuorisotyön ja muun seurakuntatyön piirissä tulee kehittää uskottava polku isoskoulutuksesta nuoreen aikuisuuteen ja nuorten perheiden seurakuntayhteyteen. Vapaaehtoistyössä on suuri potentiaali, joka voi uudistaa kirkkoa ja seurakuntia ennennäkemättömällä tavalla.
- Seurakuntien nuorisotyön ja sen tekijöiden tulee olla läsnä siellä, missä nuoret ovat. Uusien medioiden hyödyntäminen seurakuntien nuorisotyössä on tärkeä tulevaisuuden kehittämisaalue.

Lähteitä

Kirkon tilastollinen vuosikirja 2006, Suomen evankelis-luterilainen kirkko, Helsinki 2006

Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämishjelma 2007–2011, Ohjelman valmistelusta on vastannut opetusministeriön kulttuuri-, liikunta ja nuorisopolitiikan osaston nuorisoyksikkö yhteistyössä ministeriöiden kanssa. Luonnosversio, joka on päivätty 10.9.2007

Monikasvoinen kirkko. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2004-2007. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 103. Kirkon tutkimuskeskus. Tampere 2008.

Onko sukupuolella väliä? Hyvinvointi, terveys, pojat ja tytöt, Nuorten elinolot vuosikirja, Sakari Karvonen (toim.), Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 71, Nuorisosaian neuvottelukunta julkaisuja 35, Sosiaali- ja terveysalan tutkimus ja kehittämiskeskus, Stakes, Helsinki 2007

**Osallisuuden yhteisö, Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategiaa vuoteen 2015 laati-
neen työryhmän mietintö**, luonnosversio, joka on päivätty 20.9.2007

Rippikoulusta aikuisuuteen, Pitkittäistutkimus rippikoulun merkityksestä ja vaikuttavuudesta, Kati Niemelä, Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 99, Kirkon tutkimuskeskus, Tampere 2007

Urbaani usko, Nuoret aikuiset ja kirkko, Teija Mikkola, Kati Niemelä ja Juha Petterson (toim.), Kirkon tutkimuskeskus, Tampere 2006

Uskon asia, Nuorisobarometri 2006, Terhi-Anna Wilska (toim.), Nuorisosaian neuvottelukunta, julkaisuja 34, Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 67, Helsinki 2006

2. NUORTEN KESKUKSEN TOIMINNAN PERUSTA

Nuorten Keskukseen jäsenistö koostuu luterilaisista paikallisseurakunnista ja nuorten kristillisistä yhdistyksistä. Henkilöjäseniä ovat edellä mainittujen seurakuntien ja yhdistysten 15 – 29-vuotiaat, toimintaan osallistuvat nuoret. Järjestö on toiminnassaan sitoutunut Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tunnustukseen. Palvellessaan, kehittäessään ja tukiessaan sitä työtä ja toimintaa, joka toteutuu seurakunnissa ja nuorten kristillisissä yhdistyksissä, Nuorten Keskus toteuttaa lähetyskäskeä (Matt. 28: 18–20) ja lasten evankeliumia (Mark. 10: 13–16). Nuorten Keskus on osa Kristuksen maailmanlaajaa kirkkoa, jonka tehtävänä on lähetys ja palvelu.

Järjestön toiminnan teologinen linjaus nousee uskontunnustuksen kolminaisuusopillisesta painotuksesta, joka määrittää myös järjestön ihmiskuvaa. Jumala loi ihmisen omaksi kuvakseen, vapaaksi ja luovaksi subjektiksi. Jumala puhalsi ihmiseen elävän hengen. Ihmisen itsenäisyys ja itsensä toteuttaminen ei ole kuitenkaan rajatonta: vastassa ja vierellä on ihminen, joka on myös oman elämänsä subjekti. Ympärillä on luonto ja luomakunta. Ihminen toteuttaa itseään siinä tilassa, jonka muut ihmiset ja muu luomakunta hänelle antavat ja jonka hän ottaa. Ihminen on luotu elämään yhteydessä Jumalaan ja vuorovaikutuksessa toisten ihmisten ja muun luomakunnan kanssa kultaista sääntöä noudattaen.

Nuorille kuuluvat kaikki Jumalan lupaukset Kristuksen sovitustyön tähden. Sovitustyö on kaikille annettu lahja. Nuoret ovat oikeutettuja osallisuuteen toivosta, ilosta, anteeksiannosta ja uudelleen aloittamisen mahdollisuudesta. Lähetyskäskyn mukaisesti nuorilla on oikeus oppia mitä tarkoittaa, että hän on kristityksi kastettu. Oppiminen ei ole vain tiedon hallintaa vaan ennen kaikkea Jumalan kasvojen edessä olemista, pyhyyden aavistelua, rohkeutta rukoilla ja mahdollisuutta tulla osalliseksi kirkon yhteisestä uskosta ja Jumalan rakkaudesta. Nuorella tulee olla mahdollisuus kasvaa sellaiseksi kristityksi, joksi Jumala haluaa hänen kasvavan.

Pyhä Henki toimii seurakunnassa sanan ja sakramenttien kautta. Kasteessa nuorille on auennut tie Jeesuksen opetuslasten yhteiselle aterialle, ehtoolliselle sekä seurakunnan yhteyteen. Kristittyinä, seurakunnan jäsenenä nuoret on kutsuttu toteuttamaan rakkauden kaksoiskäskeä läpi elämänsä ja elämään palvelen, vastuuta kantaen. Pyhä Henki toimii nuorten elämässä kutsuen heitä armahtavan ja rakastaan Jumalan luo, joka varustaa heidät elämään kristittyinä maailmassa.

Nuorten Keskus on kristillisen nuorisotyön valtakunnallinen keskus- ja palvelujärjestö. Nuorten Keskus palvelee ja kehittää paikallisseurakunnissa ja yhdistyksissä toteutuvaa nuorisotyötä ja -toimintaa.

Palvelujärjestönä Nuorten Keskus tukee eri tavoin nuorten kanssa työskenteleviä kirkon työntekijöitä ja vapaaehtoisia. Lisäksi Nuorten Keskus kehittää yhdessä seurakuntien kanssa seurakunnissa toteutuvaa nuorisotyötä kehittämishankkein, koulutuksin ja materiaalein sekä edistää nuorten vaikutusmahdollisuuksia kirkossa ja yhteiskunnassa. Nuorten Keskus palvelee jäsenistöään alueellisesti ja valtakunnallisesti.

Keskusjärjestönä Nuorten Keskus kehittää seurakuntien nuorisotyön kannalta tärkeitä työn osa-alueita pyrkien tunnistamaan tulevaisuuden haasteita ja hiljaisia signaaleja. Keskusjärjestönä Nuorten Keskus vaikuttaa seurakuntien nuorisotyön kannalta tärkeisiin kysymyksiin, luo edellytyksiä nuorten ja nuorisotyön tekijöiden äänen kuulumiseen ja edustaa järjestön jäseniä yhteiskunnassa. Toiminnassaan Nuorten Keskus haakeutuu aktiiviseen yhteistyöhön muiden kirkollisten toimijoiden, järjestöjen, hallinnon, tutkimuslaitosten ja muiden nuorisopolitiikan toimijoiden kanssa.

Nuorten Keskus järjestää *nuorisotoimintaa*, johon nuoret ja nuoret aikuiset osallistuvat ja jota he toteuttavat järjestössä yli seurakuntarajojen. Tämä toiminta kokoaa nuoria alueellisesti, valtakunnallisesti ja maailman laajasti yhteen nuorisotapahtumien, retkien, leirien ja auttamistoiminnan kautta. Merkittävä osa tätä nuorisotoimintaa on nuorten ja nuorten aikuisten itsensä suunnittelema ja toteuttama vaikuttaminen sekä kirkon sisällä että yhteiskunnassa ja globaalisti koko maailmassa.

Nuorten Keskukseen toiminta jaetaan palvelutoimintaan, yhteistoimintaan ja nuorisotoimintaan.

3. TOIMINTA-AJATUS

Nuorten Keskus on Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuksen pohjalta toimiva seurakunnallisen nuorisotyön valtakunnallinen keskus- ja palvelujärjestö. Toimintansa kautta Nuorten Keskus vahvistaa nuorta uskossa kolmiyhteiseen Jumalaan, tukee nuoren kasvua sekä innostaa nuorta osallistumaan ja toimimaan ja kantamaan vastuuta seurakunnassa, yhteiskunnassa ja kansainvälisessä toiminnassa.

4. VISIO

NUORI KUULUU – NUORET KUULUVAT

Nuori tulee kuulluksi, tahtoo kuulua kirkkoon ja vaikuttaa sen elämään.

5. ARVOT

Nuorten Keskuksen toimintaa ohjaa pyhän kunnioitus. Kunnioitamme pyhää kolmiyhteistä Jumalaa. Jumalan luomina ihminen ja koko luomakunta ovat pyhiä.

Nuorten Keskus edistää oikeudenmukaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista ja kestävästä kehitystä. Nuorten Keskus toimii avoimesta ja luotettavasti, hakee yhteistyön mahdollisuuksia ja on avoin vuorovaikutukselle.

6. TOIMINNAN VAIKUTTAVUUSTAVOITTEET JA PAINOPISTEET VUOTEEN 2015

6.1 Nuorten kristillisen identiteetin vahvistaminen

Seurakuntien nuorisotyön tärkeä tehtävä on tukea nuoren kasvua kristittyinä. Nuorille kuuluvat kaikki Jumalan lupaukset Kristuksen sovitustyön tähden. Osallistuessaan seurakunnan toimintaan nuori vahvistuu uskossaan osana kristittyjen yhteisöä, löytää roolinsa lähimmäisenä ja vastuunkantajana. Mikään nuoren elämässä ei ole vierasta Jumalalle. Seurakunnassa nuorella on tilaa sellaiseen olemiseen, joka ei tähtää suoriin, vaan jossa hänen mukanaolonsa riittää. Tämän lisäksi nuori voi oppia kantamaan myös vastuuta, osallistumaan päätöksentekoon ja toiminnan suunnitteluun. Vastuunkantajiksi opitaan edellä mainittujen positiivisten osallisuuskokemusten kautta. Nuorille annetaan tilaa seurakunnissa käsitellä globaaleja eettisiä haasteita, kuten huolta luomakunnan tilasta ja tulevaisuudesta.

Nuorten Keskuksen tavoitteena on luoda edellytyksiä nuorten kristillisen identiteetin vahvistumiselle seurakunnan nuorisotyön kautta.

Nuorten Keskus

- arvioi olemassa olevan nuorisotyön tukimateriaalin hyödynnettävyyttä ja tuottaa ajankohtaisista aiheista nuorisotyön materiaaleja seurakuntien ja jäsenyhteisöjen käyttöön
- suuntaa koulutustoimintaansa siten, että se tukee seurakuntia ja jäsenyhteisöjä nuoren kristillisen identiteetin vahvistamisessa; käytännössä rajaten koulutuksensa määrää ja huolehtien koulutusten alueellisesta kattavuudesta kunkin toimintavuoden aikana sekä osallistamalla kirkon henkilöstökoulutuksiin sisällöntuottajina
- järjestää yleiskirkollisen ja valtakunnallisen nuorisotapahtuman vähintään kerran neljässä vuodessa etsien yhteistyötä muiden kristillisten nuorisotapahtumien kanssa
- tuottaa yhteistyössä muiden kanssa kristillisen mediakasvatusmateriaalin ja osallistuu osaltaan Hengellinen elämä verkossa - hankkeeseen
- tukee nuorten ympäristövaikuttamista seurakunnissa
- pyrkii parantamaan hanketoiminnan avulla nuorten medialukutaitoa ja nettirehellisyyttä
- huolehtii ripin ja sielunhoidon riittävästä mahdollisuudesta omassa koulutus – ja muussa toiminnassaan sekä edistää niiden käyttöä seurakuntien nuorisotoiminnassa

6.2 Nuorten ääni kuuluu kirkossa ja yhteiskunnassa

Nuoret ovat osa seurakuntaa ja heille kuuluu yhtäältä vastuu ja toisaalta oikeus vastata seurakunnan yhteisistä asioista ja tulevaisuudesta.

Nuorten Keskusten tavoitteena on huolehtia nuorten osallisuudesta seurakunnissa ja kirkossa sekä luoda edellytyksiä nuorten omalle vaikuttamistoiminnalle Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa kirkon uudistamiseksi.

Nuorten Keskus

- kehittää nuorten osallisuutta ja osallistumista kirkossa ja luo nuorten osallisuutta edistävän koulutuskokonaisuuden
- jatkaa NAVI-työryhmän toiminnan tukemista jatkamalla työn selkiyttämistä, alueellistamista ja aktivoimista myös vaalien väleillä
- luo yhteyksiä nuorten vaikuttajien ja nuorisotyön ammattilaisten välille
- toteuttaa ”Virtuaalinen nuorten kirkolliskokous” -hankkeen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa

6.3 Vapaaehtoistyön kehittäminen seurakuntien nuorisotyössä

Seurakuntien voimavarojen tulevaisuus huolestuttaa monia. On selvää, paitsi taloudellisista, myös toiminnallisista syistä, että seurakunnat eivät voi hyvin vain palkattujen työntekijöiden varassa. Parhaimmillaan seurakunta on yhteisö, jonka tehtäviin voi osallistua myös sopivien vapaaehtoistehtävien kautta. Vapaaehtoisuus on tärkeä keino osallisuuden lisäämiseksi ja koko kirkon muutoksen ydin.

Nuorten Keskusten tavoitteena on seurakunnan kehittäminen yhteisönä. Tämän aikaansaamiseksi Nuorten Keskus tukee nuorten ja aikuisten vapaaehtoistyön kehittämistä seurakunnissa. Tätä kehittämistyötä Nuorten Keskus tekee yhteistyössä Kirkkohallituksessa vuonna 2009 käynnistyvän vapaaehtoistyön kehittämissankkeen kanssa. Tavoitteena on, että strategiakauden aikana vapaaehtoistyö lisääntyy merkittävässä määrin seurakunnissa.

Nuorten Keskus

- kehittää perinteiset työalat ylittäviä vapaaehtoistoiminnan malleja etenkin osana nuorisodiakoniaa, mukaan lukien Saapas-toiminnan kehittäminen
- tuottaa vapaaehtoisuutta tukevaa koulutustoimintaa ja materiaaleja nuorisotyön ammattilaisten ja muiden työntekijöiden tueksi
- edistää vapaaehtoistyön mahdollisuuksien huomaamista ja tältä osin kirkon kulttuurimuutosta koko kirkossa

6.4 Monikulttuurisen nuorisotyön taitojen kehittäminen

Suomalainen yhteiskunta monikulttuuristuu. Tähän kehityskulkuun liittyy monenlaisia myönteisiä tekijöitä. Monikulttuuristuminen tekee myös uskontoon ja etiikkaan liittyvät kysymykset ajankohtaisiksi ja keskustelunalaisiksi. Seurakuntien nuorisotyön pariin tulee enenevässä määrin nuoria, jotka ovat maahanmuuttajia, ensimmäisen tai toisen polven suomalaisia.

Nuorten Keskusten tavoitteena on lisätä seurakunnan nuorisotyön toimintavalmiuksia ja kehittää nuorisotyön toimintoja monikulttuuristuvassa kirkossa.

Nuorten Keskus

- vahvistaa monikulttuurisuuden näkökulmien huomioimista läpäisyperiaatteella kaikessa omassa toiminnassaan ja kehittää oman henkilöstönsä monikulttuurisia taitoja
- kehittää Pöyhölästä monikulttuuriseen ja kansainväliseen kohtaamiseen erikoistuneen nuorisokeskuksen; tekee tarvekartoituksen, luo tarpeelliset kontaktit, hyödyntää European Fellowship-jäsenyyttä kehittämistyössä, järjestää kansainvälisten leirien leirityön sekä uskontojen ja kulttuurien kohtaamisen koulutusta työntekijöille

- luo leirikoulukonseptin maahanmuuttajanuorille ja kehittää näin myös yhteyksiään koulumaailmaan
- tekee tarvekartoituksen sukupuolisensitiivisen nuorisotyön kehittämistarpeista ja tarpeen mukaan kehittää nuorisotyön työkäytäntöjä seurakunnissa vastaamaan myös maahanmuuttajanuorten tarpeita

6.5 Nuorisodiakonian kehittäminen

Seurakunnan tehtävään kuuluu apua ja tukea tarvitsevien auttaminen. Vaikka monet nuoret voivat hyvin, on joidenkin nuorten syvenevästä pahoinvoinnista selviä merkkejä. Seurakunnilla on tehtävä näiden nuorten ja heidän perheittensä tukemisessa. Nuorisodiakonialla tarkoitetaan tässä yhteydessä karitatiivista toimintaa ja etsivää työtä, jolla ennaltaehkäistään syrjäytymistä, vaikeuksia ja ongelmia nuorten elämässä.

Nuorten Keskusten tavoitteena on lisätä seurakuntien ja jäsenyhteisöjen voimavaroja syrjäytymistä ennaltaehkäisevässä nuorisodiakoniasa.

Nuorten Keskus

- kehittää perusnuorisotyöhön varhaisen puuttumisen malleja ja nuoren kohtaamisen taitoja
- uudistaa erityisnuorisotyön strategiansa ja päivittää erityisnuorisotyön verkostonsa etsien aktiivista yhteistyötä varhaisnuorisotyön ammattilaisten sekä aikuisten ja perheiden hyvinvoinnin kanssa työskentelevien järjestöjen kanssa
- kehittää seurakuntiin nuorten vertaistukimalleja
- kehittää edelleen Saapas-toimintaa mukaan lukien sen vapaaehtoistyön ulottuvuus sekä luo Netti-Saappaan
- kannustaa seurakuntien erityisnuorisotyön ammattilaisten osallistumista moniammatilliseen yhteistyöhön
- osallistuu julkiseen keskusteluun nuorten hyvinvoinnista ja syrjäytymisen ennaltaehkäisystä
- hyödyntää monipuolisesti erityisnuorisotyön rahoituskanavia ja kasvattaa erityisnuorisotyön rahoitustaan

7 VAIKUTTAMISTAVOITTEET

Keskusjärjestönä Nuorten Keskus vaikuttaa seurakuntien nuorisotyön kannalta tärkeisiin kysymyksiin.

Strategiakauden aikana Nuorten Keskus haluaa vaikuttaa erityisesti nuorisotyön voimavaroihin, nuorten osallistumismahdollisuuksiin kirkon päätöksenteossa, kirkon toiminnan uudistamiseen ja ympäristökysymyksiin. Nuorten Keskus haluaa osallistua myös julkiseen keskusteluun nuorten hyvinvoinnista ja ratkaisuisista joilla ennaltaehkäistään syrjäytymistä. Nuoren Keskus seuraa aktiivisesti kirkon ja yhteiskunnan päätöksentekoa ja valintoja, joilla vaikutetaan nuorten hyvinvointiin. Nuorten Keskus osallistuu myös kirkon ja yhteiskunnan toiminnan lapsi- ja nuorivaikutusten arviointiin.

Vaikuttamistyön tavoitteena on, että

- Nuorten tarpeet ja hyvinvoinnin edellytykset huomioidaan yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.
- Kirkko kehittyy keskustelevana yhteisönä, jossa nuorten tunteille, tarpeille ja toimintahalulle on paikka ja tila. Vapaaehtoistyöllä on tilaa kirkossa.
- Nuorisotyöllä on seurakunnissa riittävät taloudelliset, henkilöstö- ja vapaaehtoisvoimavarat. Nuorten Keskus seuraa etenkin pienten seurakuntien nuorisotyön voimavarojen kehitystä. Nuorilla tulee olla mahdollisuus osallistua ja tuulla kuulluksi, kaikissa seurakunnissa.
- Kirkolliskokouksessa on strategiakauden lopussa vähintään kymmenen alle 30-vuotiasta nuorta.
- Ilmastonmuutos ja sen seuraukset on otettu huomioon kirkon toiminnassa. Nuorten toimijuudelle ilmastonmuutoskysymyksissä on tilaa seurakunnissa ja yhteiskunnassa.

Vaikuttamistavoitteiden käytännön toimenpiteet suunnitellaan osana kolmivuotissuunnitelmia. Vaikuttamistavoitteiden etenemistä seurataan strategian vuosiarvioinnin yhteydessä.

8 VIESTINTÄ

Nuorten Keskukseen viestinnän tavoitteena on kertoa järjestön tavoitteista, toiminnasta ja palveluista. Nuorten Keskukseen brändin tulee viestiä yhtenäistä kuvaa Nuorten Keskuksesta toimijana sekä sen toiminnoista ja palveluista laadukkaina, ajanmukaisina, luotettavina ja kestävinä. Onnistuessaan työssään ja tarjoamisensa palveluissa välittyy Nuorten Keskuksesta kuva rohkeana ja aikaansa edellä kulkevana toimijana.

Strategiakauden aikana kehitetään järjestön näkyvyyttä ja tunnettuutta vahvistamalla Nuorten Keskukseen brändiä ja sen tuotteiden brändejä. Näkyvyyden kehittämisessä hyödynnetään olemassa olevia tuotteita kuten Saapas-toimintaa ja Nuoren seurakunnan veisukirjaa. Strategiakauden aikana erityishuomiota kiinnitetään jäsen- ja yhteistyökumppaniviestinnän kehittämiseen. Viestintämateriaalissa kiinnitetään erityishuomiota tavoitteiden ja sisältöjen tehokkaaseen viestimiseen. Strategiakauden aikana tehdään brändisuunnitelma ja näkyvyysohje tukemaan järjestön työtä.

9 VOIMAVARAT

Seurakuntien toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset ovat muutoksessa. Taloudellisen taantuman näköalat, yhteiskuntarakenteen muutos ja yhdistyvät kunnat ja seurakunnat herättävät kysymyksiä myös seurakuntien jatkossa käytettävissä olevien voimavarojen määrästä. Nämä toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset vaikuttavat myös Nuorten Keskukseen voimavaroihin.

Nuorten Keskukseen voimavarojen kehittämisessä avainasemassa ovat yhtäältä onnistunut toimintaympäristön muutoksen ennakointi ja toisaalta sen varmistaminen, että järjestön toiminta erilaisine palveluineen on laadukasta seurakuntia, jäsenyhteisöjä ja yhteiskuntaa mielekkäästi palvelevaa.

Strategiakauden aikana Nuorten Keskus pyrkii maltilliseen kasvuun, tasapainoiseen talouteen, riittävään kustannustehokkuuteen ja hyvään omaisuuden hoitoon. Kasvutavoite edellyttää saatujen avustusten määrän kasvua. Erityisenä tavoitteena on kasvattaa Raha-automaattiyhdistykseltä saatavaa tukea kehittyvään nuorisodiakoniaan sekä Opetusministeriön antamaa yleisavustusta. Kirkkohallitukselta saatavan tuen osalta pyritään vähintään indeksikorotukseen. Hankeavustusten osalta pyritään useampivuotisiin hankkeisiin, jotta talouden ennakointi helpottuu. Avustusten määrän ja tason kasvu edellyttää hyvää viestintää keskeisten ja mahdollisten rahoittajien kanssa.

Avustusten lisäksi kehitetään yritys yhteistyötä, palvelutoimintojen ja materiaalien myyntiä sekä Pöyhölän tuottoja. Yritysyhteistyön kehittäminen edellyttää Nuorten Keskukseen toiminnan tarkastelua ja kehittämistä yrityskumppanuusien näkökulmasta. Strategiakaudella valmistuu järjestön yritys yhteistyön strategia. Pöyhölän tuottojen kehittäminen edellyttää Pöyhölän uskottavaa kehittymistä monikulttuuriseksi nuorisotyön keskuksesi sekä kulujen hyvää hallintaa. Strategiakauden aikana selvitetään Pöyhölän toiminta- ja kasvuedellytykset.

Nuorten Keskukseen muodostaa sen jäsenkunta. Seurakunnat ovat paitsi Nuorten Keskukseen omistajia, myös sen keskeisimpiä asiakkaita. Seurakuntien toiminnalliset rakenteet ja talous ovat muutoksessa. Tätä muutosta Nuorten Keskus seuraa jäsen toimintaansa ja jäsenyyden ja jäsenkumppanuuden perusteita niitä tarpeen mukaan kehittäen. Jäsenmäärää kasvatetaan strategiakaudella. Tavoitteena on saada ainakin viisi uutta jäsentä järjestön toimintaan mukaan jokaisena vuonna. Jäsenkunnalle tarjotut palvelut pidetään edelleen laadukkaalla tasolla. Myös päätöksentekoa ja hallintoa kehitetään strategiakauden aikana. Nuorten Keskus selvittää strategiakauden aikana mikä on paras tapa huolehtia nuorten riittävästä osallisuudesta Nuorten Keskukseen oman toiminnan suunnittelussa ja NK:n päätöksenteossa.

Nuorten Keskukseen henkilöstön asiantuntijuuden ja osaamisen kehittämiseen sekä työssä jaksamiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Strategiakaudella Nuorten Keskukseen on riittävä henkilöstö, jonka osaaminen täydentää hyvin toinen toisiaan. Nuorten Keskukseen henkilöstörakenne on sopusuhtainen henkilöstön iän ja sukupuolijakauman suhteen. Henkilöstön vaihtuessa erityishuomiota kiinnitetään verkostojen ja hiljaisen tiedon siirtymiseen.

Henkilöstömäärä ei strategiakaudella juurikaan kasva, mutta taloudellisen kasvun kautta halutaan turvata toiminta vähintään vuoden 2009 tasolla. Työyhteisön toimivuuteen ja vuorovaikutustaitoihin myös työyhteisön sisällä kiinnitetään huomiota. Henkilöstöä koulutetaan strategiakauden aikana kohtamaan monikulttuurisen toimintaympäristön mahdollisuudet ja haasteet. Nuorten Keskus huolehtii, että henkilöstössä on riittävästi nuorten retriittiohjaustaitoja ja järjestön taloudenpidon osaamista.

Mikäli kasvutavoitteeseen ei päästä, joudutaan Nuorten Keskuksen toimintaa tarkastelemaan kriittisesti. Mikäli strategiakaudella joudutaan toiminnan karsimiseen, on lähtökohtana kokonaisista toiminnoista luopuminen, ei hitaasti kurjistava juustohöyläminen.

10 SEURANTA JA OPPIMINEN

Toimintastrategian toteuttamiseksi laaditaan vuosittain päivitettävät kolmivuotissuunnitelmat. Strategian tavoitteet konkretisoidaan näissä suunnitelmissa tavoitteiksi ja toimenpiteiksi, joiden toteutumista voidaan seurata ja mitata.

Nuorten Keskuksen hallitus ja henkilöstö arvioivat vuosittain strategian toteutumista strategiaseminaarissa, joissa strategian etenemistä tarkastellaan kolmivuotissuunnitelmiin laadittujen seurantamittareiden valossa. Hallituksen ja henkilöstön edustajista valitaan strategian eri tavoitteiden edistämistä vauhdittavat ”kummit”, jotka raportoivat edistysaskelista strategiaseminaarissa. Seurannasta saadusta tiedosta opitaan ja se palautetaan suunnitteluun toiminnan kehittämiseksi.